

'Werkers hebben houvast nodig om als professional te kunnen functioneren'

De boekpresentatie *'Moresprudentie – Ethiek en beroepscode in het sociaal werk'* levert voldoende stof tot nadenken op. Drie deskundigen op het gebied van sociaal werk en ethiek gaven bij de presentatie van het boek hun visie over het belang van het boek en het belang van ethiek en de beroepscode in het werk. In een tijd die bol staat van discussie over ethische items geeft *'Moresprudentie'* houvast om bewust en verantwoord tot morele oordeelsvorming over te gaan.

Dat is ook wel nodig, want maatschappelijk werkers en andere sociaal werkers staan voor moeilijke beslissingen in hun werk. Zij helpen mensen in hun sociaal functioneren met als maatschappelijke opdracht om mensen zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid te geven. Maar tegelijkertijd krijgen ze ladingen kritiek als ze nalieten verantwoordelijkheid af te nemen als er iets mis gaat in gezinnen. Ze krijgen ook te horen dat ze professionele autonomie hebben. Maar tegelijkertijd krijgen ze te maken met beleidsmaatregelen die soms haaks staan op professioneel verantwoord handelen.

Sociaal werkers zoeken ijkpunten

Lia van Doorn – lector innovatieve maatschappelijke dienstverlening - stelde dat aandacht voor ethiek in de eerste jaren van de opleiding de basis voor het ethisch handelen in de praktijk vormt. Dat vragen over ethiek, in het dagelijks handelen van de beroepsbeoefenaar lang niet altijd leidt tot ruggespraak, reflectie en ruimte voor morele oordeelsvorming is niet alleen een kenmerk van deze tijd. Persoonlijke ontwikkeling en professionele oordeelsvorming vragen van iedere sociaal werker kracht en identiteit om als vertegenwoordiger van de beroepsgroep de code eervol in te zetten in het dagelijks werk met cliënten. "Sociaal werkers hebben grote behoefte aan de ontwikkeling van moresprudentie; aan ijkpunten om hun eigen ethisch handelen aan te kunnen toetsen", aldus Lia van Doorn.

Beroepscode als basis

Afra Groen, deskundige jeugdzorg en bestuurslid NVMW, stelde dat de beroepscode een stevige basis kan zijn wanneer het beklijft in de verschillende branches van het sociaal werk. Wanneer ethiek in relatie tot de beroepscode op Hogescholen dezelfde aandacht krijgt als de medische code bij artsen in opleiding, dan groeit ook de beroepstrots en kwaliteit. Hoewel ethiek historische iconen kent die iedere werker hoort te kennen, vormt de basiskennis en het levend houden van ethische reflectie de uitdaging van alledag. Aandacht voor ethiek is niet alleen een belangrijk onderwerp voor de opleidingen in het sociaal werk, het is essentieel in de uitvoering van het werk in de sociale sector. De beroepscode verdient dan ook veel aandacht want uit onderzoek blijkt dat sociaal werkers lang niet altijd op de hoogte zijn van hun (nieuwe) beroepscode.

Drie voorwaarden

Lies Schilder is als directeur van de NVMW actief betrokken bij de professionalisering van het sociaal werk. Ze zei blij te zijn om als nieuwe directeur gelijk zo'n belangrijk boek te mogen verwelkomen: de NVMW is nauw betrokken geweest bij de realisatie van dit boek, waarin ook de beroepscode uitvoerig wordt behandeld. Beroepsethiek en de beroepscode zijn noodzakelijke voorwaarden om betere samenwerking in de beroepspraktijk te realiseren. In de uitvoering van het sociaal werk hebben werkers vaak een eenzame positie, met name in de ambulante uitvoering van het werk, maar de sterren in de sociale sector worden vooral verdiend in de gezamenlijkheid.

Volgens Lies Schilder zijn er drie voorwaarden om als sociaal werker professioneel en ethisch verantwoord te werken: een stevige beroepsidentiteit, lerende organisaties en een goed boek, zoals 'Moresprudentie'. Zij pleit er voor dat naast uitvoerend sociaal werkers, ook managers en werkbegeleiders zich de tekst van het boek eigen maken.

Kenmerken

Naast de bijzonderheid dat het boek *Moresprudentie* met de titel een specifiek doel of ideaal nastreeft: het stimuleren van morele oordeelsvorming en het opbouwen van moresprudentie, kent dit boek nog enkele bijzonder kenmerken.

Tot nog toe was het in boeken bijvoorbeeld gebruikelijk om de werkpraktijk (casuïstiek) aan ethische theorieën te koppelen. In dit boek bewandelen de auteurs ook de weg andersom: de realistische praktijk in de vorm van de meeslepende casus *Da Cunha* doordenken en uiteenrafelen. Als voorbeeld van het ontwikkelen van moresprudentie, maar ook als voorbeeld van hoe ingewikkeld de morele praktijk er uitziet.

Daarnaast kiezen de auteurs duidelijk partij voor de professional en bieden hem/haar inzicht en houvast om ook werkelijk als professional te functioneren. Zonder dat de auteurs een oordeel vellen over de kwaliteit van de huidige hulpverlening, maken ze wel duidelijk wat de voorwaarden voor moreel verantwoorde hulpverlening zijn. Bijvoorbeeld op het gebied van het omgaan met de professionele autonomie van de sociaal werker. In veel organisaties een bron van misverstanden, soms spanningen en ieder geval een actueel discussiethema. Een belangrijk aspect van de discussie is dat professionals hun eigen verantwoordelijk hernemen.

Een actuele noodzaak om dit boek te schrijven was het feit dat de beroepscode voor de *maatschappelijk werker* is vernieuwd en er geheel nieuwe beroepscode's voor de *jeugdzorgwerker* en de *sociaalagogisch werker* zijn geschreven. De Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW) autoriseerde de uitgever om de teksten van de beroepscode's te plaatsen. Bij de realisatie van dit boek heeft de uitgever en hebben de auteurs ook samengewerkt met de NVMW.

Handboek

Naast handboek voor de opleiding is dit boek zeker ook een standaardwerk voor sociaal werkers in de praktijk die dagelijks morele vragen tegenkomen. Daarnaast zullen andere geïnteresseerden en betrokkenen in het sociaal werk veel informatie en kennis uit dit boek kunnen halen. Een boek dat beoogt nieuwe impulsen aan de kwaliteit van het sociaal werk te bieden. Lia van Doorn geeft het in haar voorwoord mooi weer: *'In de dagelijkse hectiek nemen (en krijgen) sociaal werkers vaak weinig tijd voor reflectie op ethische kwesties. Slagvaardigheid is een kracht van sociaal werkers, maar ook een valkuil als het gaat om het ethische aspect van hun werk. Want vaak is dán juist reflectie nodig, een moment van bezinning, van het afwegen van belangen, overdenken van de keuzes die gemaakt kunnen worden. Om weloverwogen besluiten te nemen en deze te kunnen beargumenteren en verantwoorden: voor zichzelf, voor de cliënt en zijn sociale omgeving, binnen de eigen organisatie en tegenover de buitenwereld.'*

Daar hebben de auteurs in en met dit boek geprobeerd een bijdrage aan te leveren.

Meer Moresprudentie

'Moresprudentie. Ethiek en beroepscode in het sociaal werk' – door Jaap Buitink, Jan Ebskamp en Richard Groothoff (ISBN 9789006952490) / Informatie: [ThiemeMeulenhoff](#)